

INFORMACE PRO SPOLKY

Postup v případě, že si spolek nesplnil své povinnosti ve vztahu k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Ve spolkovém rejstříku je stále zapsáno velké množství spolků založených jako občanská sdružení podle zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, které nesplnily svou povinnost do 3 let od účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“) tj. do 1. ledna 2017:

- a) podle § 3041 OZ tj. **upravit stanovy** tak, aby odpovídaly OZ a
- b) podle § 122 zákona č.304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (ZVR) přizpůsobit zápis ve spolkovém rejstříku požadavkům ZVR; tato povinnost znamená povinnost **zapsat do rejstříku účel spolku, název nejvyššího orgánu, název statutárního orgánu a jeho jednotlivé členy a členy kontrolního orgánu, je-li zřízen.**

Nově od 1. června 2021 v souvislosti s novelou ZVR se podle § 125a u spolku, o kterém jsou ve spolkovém rejstříku pouze údaje převzaté z někdejší evidence občanských sdružení, objeví **údaj o neaktivním statusu**. Údaj o neaktivním statusu do spolkového rejstříku bude vymazán, uvede-li spolek stav svého zápisu do souladu s požadavky ZVR. ZVR v §122 odst. 3 stanoví postup pro případ, že spolek povinnost uvedenou shora pod písm. b) nesplní (*dikce upravena pro potřebu spolků*):

„Nepřizpůsobí-li spolek zapsaný stav stavu požadovanému OZ ve lhůtě do 1. ledna 2017, rejstříkový soud ji k tomu vyzve a stanoví ve výzvě dodatečnou lhůtu ke splnění této povinnosti; uplyne-li dodatečná lhůta marně, soud na návrh rejstříkového soudu nebo osoby, která osvědčí právní zájem, spolek zruší a nařídí jeho likvidaci.“

Rejstříkové soudy vyzývají spolky, které dosud nepřizpůsobily zápis v rejstříku požadavkům ZVR, členy přípravného výboru, který žádal o původní registraci Ministerstvo vnitra podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, k doplnění údajů ve spolkovém rejstříku a doložení stanov, rozhodnutí o volbě statutárního orgánu a souhlasu s umístěním sídla. Proč se rejstříkové soudy obracejí na členy původního přípravného výboru? Údaje o členech přípravného výboru jsou jediné údaje o osobách spojených se spolkem, které má rejstříkový soud k dispozici z podkladů, které převzal od Ministerstva vnitra.

V případě výzvy soudu členům přípravného výboru spolku (založeného jako občanské sdružení) je možný trojí¹ postup:

¹ Ve vztahu k postupům a) a b) jsou návrhy vůči rejstříkovému soudu osvobozeny od soudního poplatku.

- a) spolek je funkční a dále provozuje svou činnost,
- b) spolek má členy, ale ti nemají zájem dále pokračovat v činnosti,
- c) spolek je zcela nefunkční, nemá členy, svou činnost ukončil zpravidla již před rokem 2014.

Ad a) spolek je funkční a dále provozuje svou činnost

Spolek upraví stanovy tak, aby odpovídaly požadavkům OZ. Ve stanovách je nutné jednoznačně určit:

- statutární orgán tj. orgán, jemuž podle § 163 OZ náleží veškerá působnost, která není stanovami nebo zákonem svěřena jiným orgánům. Statutární orgán může být kolektivní – výbor, předsednictvo, představenstvo, správní rada apod. nebo individuální – předseda, prezident, starosta apod.,
- nejvyšší orgán – členská schůze, valná hromada, členské shromáždění, sjezd apod.,
- kontrolní orgán - není povinný; pokud je zřízen, může být kolektivní – kontrolní komise, revizní komise, dozorčí rada apod. nebo individuální – revizor, kontrolor apod.,
- působnost nejvyššího a kontrolního orgánu a popř. dalších orgánů, jsou-li ve stanovách určeny,
- způsob vzniku členství, práva a povinnosti členů.

Doporučuje se ve stanovách stanovit způsob naložení s likvidačním zůstatkem při zrušení spolku a způsob fungování nejvyššího orgánu, pokud se chce spolek odchýlit od úpravy občanského zákoníku v § 248-257 OZ.

Spolek podá rejstříkovému soudu na formuláři pro podání do veřejného rejstříku (<https://or.justice.cz/ias/ui/podani>) návrh na zápis požadovaných údajů – názvu, sídla (dochází-li ke změně v rejstříku zapsaného sídla), účelu, členů statutárního orgánu a způsobu jednání statutárního orgánu, názvu nejvyššího orgánu, členů kontrolního orgánu, je-li zřízen.

K tomu doboží:

- upravené stanovy
- doklad o zvolení statutárního orgánu
- prohlášení členů statutárního orgánu, že splňují podmínky pro výkon funkce člena statutárního orgánu a souhlasí se zápisem do spolkového rejstříku (úředně ověřený podpis)

- právní důvod užívání prostor, v nichž je umístěno sídlo spolku (např. nájemní smlouva, kde je spolek nájemcem), nebo souhlas majitele/ů nemovitosti (ne starší než 3 měsíce), v níž je zapsáno sídlo spolku, s umístěním sídla (úředně ověřený podpis).

Ad b) spolek má členy, ale ti nemají zájem dále pokračovat v činnosti

Spolek s existující členskou základnou bez zájmu v pokračování činnosti je nutné zrušit a provést jeho likvidaci. Není možné existující spolek, i když nemá žádný majetek ani dluhy, pouze zrušit rozhodnutím příslušného orgánu (obvykle členská schůze) s tím, že není vlastně co „likvidovat“.

Podle § 169 odst. 1 OZ se po zrušení právnické osoby obecně vyžaduje její likvidace (viz § 187 – § 209 a § 269 – § 273 OZ).

Podle § 187 odst. 2 OZ právnická osoba vstupuje do likvidace dnem, kdy je zrušena. Součástí rozhodnutí příslušného orgánu o zrušení (u spolku nejvyššího orgánu) je i rozhodnutí o určení likvidátora. Likvidátorem může být například také člen zrušeného spolku nebo člen některého orgánu zrušeného spolku. Likvidátor bez zbytečného odkladu podá návrh na zápis změny názvu (za název spolku se připojí „v likvidaci“), zápis sebe jako likvidátora. Při zápisu vstupu spolku do likvidace do veřejného rejstříku se do ostatních skutečností zapíše i údaj o tom, na základě jakého rozhodnutí byla právnická osoba zrušena.

Likvidátor oznámí zápisem do spolkového rejstříku vstup spolku do likvidace společně s výzvou pro věřitele, aby přihlásili své pohledávky ve lhůtě, která nesmí být kratší než tři měsíce a dva týdny od zveřejnění. Zápis vstupu do likvidace a výzvy pro věřitele lze v případě spolku formulovat např. následovně:

„Členská schůze spolku [název spolku] rozhodla o jeho zrušení ke dni [xx. xx. xxxx]. Tímto dnem vstoupil spolek do likvidace. Likvidátor spolku [název spolku] v likvidaci tímto vyzývá věřitele spolku, aby přihlásili své pohledávky, které mají za spolkem [název spolku] v likvidaci, a to ve lhůtě 3 měsíců a 2 týdnů ode dne následujícího po dni zveřejnění tohoto zápisu.“

Důsledkem této povinnosti zveřejnění vstupu do likvidace je, že likvidaci nelze ukončit dříve, než uplyne zákonem stanovená lhůta 3 měsíců a dvou týdnů. Smyslem úpravy tohoto postupu je, aby se třetím osobám, včetně případných věřitelů, dostalo co nejdříve informace o tom, že spolek, vstoupil do likvidace, a kdo je jejím likvidátorem oprávněným podle § 188 OZ za něj jednat.

Likvidátor oznámí zahájení likvidace finančnímu úřadu a požádá ho o souhlas s ukončením činnosti a souhlas s výmazem spolku ze spolkového rejstříku (§ 238 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád) a projednání likvidace se Státním oblastním archivem Praha v tzv. mimoskartačním řízení.

Teprve po splnění všech povinností likvidátora lze podat návrh na výmaz spolku ze spolkového rejstříku. K návrhu na výmaz spolku z rejstříku likvidátor přiloží:

- a. zprávu o průběhu likvidace,
- b. protokol Státního oblastního archivu Praha o provedeném mimoskartačním řízení
- c. souhlas finančního úřadu s ukončením činnosti VIC,
- d. zahajovací rozvahu a závěrečná účetní závěrka ke dni ukončení likvidace,
- e. čestné prohlášení, že spolek není účastníkem jiného soudního či správního řízení, případně prohlášení, že likvidátorovi není známo, že by probíhalo takové soudní či správní řízení, jehož by byl spolek účastníkem.

Návrh na výmaz spolku z rejstříku se podává na tzv. inteligentním formuláři <https://or.justice.cz/ias/iform/index.html?7>

Ad c) spolek je zcela nefunkční, nemá členy, svou činnost ukončil zpravidla ještě před rokem 2014

Jsou-li soudem osloveni členové přípravného výboru nefunkčního spolku, doporučuje se, aby oslovený člen přípravného výboru sdělil soudu, že dle jeho znalosti spolek neexistuje, nemá členy ani orgán(y), který by situaci řešil a není tedy ani osoba, která by splnila povinnosti, jejichž splnění soud požaduje a on sám nemá s uvedeným spolkem již nic společného.

Je-li spolek „prázdný“, na doručovací adrese již fakticky nesídlí atd., nemohla být ani řádně doručena výzva soudu, protože osoba, která ji převzala, není oprávněna jednat za spolek (žádná taková osoba reálně neexistuje).

Soud by v takovém případě měl rozhodnout sám o zrušení spolku podle § 172 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 211 odst. 2 a podle § 172 odst. 1 písm. c) OZ, nařídít jeho likvidaci a jmenovat likvidátora. Soud v takovém případě jmenuje likvidátorem podle § 191 odst. 4 OZ osobu zapsanou do seznamu insolvenčních správců.

*Zpracovala: JUDr. Lenka Deverová, předsedkyně Výboru pro legislativu a financování
Dne 19. dubna 2021*